

วัดศรีอุบลรัตนาราม

- ประวัติ

วัดศรีอุบลรัตนาราม (พระอารามหลวง) เดิมชื่อ “วัดศรีทอง” เป็นวัดธรรมยุติกนิกาย ตั้งอยู่ที่ ๑๒๕ ถนนอุปราชม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ข้างศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี สร้างเมื่อพุทธศักราช ๒๓๕๘ ปีเถาะ จุลศักราช ๑๒๑๗ ร.ศ. ๗๔ เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) สถานที่ตั้งวัด เดิมเป็นสวนของท่านอุปฮาดโท (ตันตระกุล ณ อุบล) ซึ่งท่านเป็นพระบิดาของพระอุบลเดชประชารักษ์ (เสื่อ ณ อุบล) ซึ่งเป็นกรรมการเมืองอุบลราชธานี และมีจิตศรัทธาอันแรงกล้าบริจาคสวน มีเนื้อที่ประมาณ ๒๕ ไร่ สำหรับสร้างวัดในสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกาย ซึ่งเป็นค่านิยมของเจ้านายในสมัยนั้น และถือว่าเป็นเกียรติอย่างมากเมื่อได้ถวายที่ดินให้กับสงฆ์คณะธรรมยุติกนิกาย ซึ่งเป็นคณะสงฆ์ใหม่ที่เพิ่งสถาปนาขึ้นในตอนปลายรัชกาลที่ ๓ โดยพระวชิรญาณเถร (รัชกาลที่ ๔ เมื่อทรงผนวช) ในสมัยนั้นมีพระเถระที่สำคัญมาประจำอยู่ที่ วัดสุปฏิหาราม ๒ รูป คือ ท่านพันธุโล (ดี) และท่านเทวธัมมิ (ม้าว) พระอุปฮาดโทพร้อมด้วยบริวารและคณะญาติได้ประกอบพิธีกรรมประชุมคณะสงฆ์ และฝ่ายคฤหัสถ์ผู้ใหญ่ในเมืองอุบลราชธานี มีการกล่าวถวายที่ดินต่อหน้าพระเถระยกให้เป็นสมบัติในพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นที่ตั้งวัด ในยามราตรีกาลของวันนั้นเกิดนิมิตประหลาดขึ้น คือ มีแสงสว่างพวยพุ่งขึ้นเป็นสีเหลืองทองภายในบริเวณสวนนั้น จึงได้ถือนิมิตมงคลนี้ตั้งชื่อ “วัดศรีทอง”

- อาณาเขต

ทิศเหนือ	จดกับ ถนนศรีณรงค์
ทิศใต้	จดกับ ถนนเขื่อนธานี
ทิศตะวันออก	จดกับ ถนนอุปราชา
ทิศตะวันตก	จดกับ ถนนสุปี่ภูณ์

- ความสำคัญของวัด

วัดศรีอุบลรัตนาราม ได้รับวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ และได้รับพระราชทานยกฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวง ชั้นตรี ชนิดสามัญ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ หลังจากนั้นวัดก็ได้พระราชทานผ้ากฐินเป็นประจำทุกปี พระเทพธัมมวิมล (ม้าว) เป็นเจ้าอาวาสรูปแรก (ซึ่งท่านเป็นลัทธิวิหริกของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ เมื่อครั้งทรงผนวชที่วัดบวรนิเวศวิหาร) และท่านได้นำประชาชนสร้างโบสถ์หลังแรก สำเร็จ และได้ขอพระราชทานวิสุงคามสีมาเป็นสำนักอุปสมบทของพระภิกษุ สามเณรทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่อุปสมบทในอุโบสถหลังนี้เป็นครั้งแรก ซึ่งถือเป็นนาคชัยมีอยู่ ๔ รูป คือ ๑. ท่านเจ้าคุณพระอริยกิจวิ (อ่อน) ๒. พระอาจารย์สีทา ส่วนรูปที่ ๓ และรูปที่ ๔ ไม่สามารถหาหลักฐานชัดเจนได้ ต่อมาได้เป็นที่บรรพชาอุปสมบทของท่านเจ้าคุณพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจันโท จันทร์) และท่านธมมชโร (แสง) บรรดาพระเถระผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงเกียรติคุณทั้งฝ่ายคันถธุระและวิปัสสนาธุระ ซึ่งได้บรรพชาอุปสมบทในอุโบสถหลังเดิมนี้ ที่ควรนำมากล่าวไว้ในที่นี้คือ สมเด็จพระมหาวิรวงศ์ (ติส โส อ้วน), พระอาจารย์สีทา ชยเสโน, พระอาจารย์เสาร์ กนตสีโล, พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต, พระสังฆรักษ์จิต (พูน), พระราชมนี (ศรี), พระศาสนดิลก (จิตเสโน เสน), พระปราจิณมุนี (จันทูโป โผ่ง), พระธรรมเสนานี (เงิน), พระปัญญาพิศาลเถระ (หนู), พระเทพสิทธิอาจารย์ (จันทร์) เป็นต้น

การก่อสร้างอุโบสถหลังปัจจุบัน ได้รับบริจาคทรัพย์จากท่านผู้หญิงคุณ โสภิตาจิตร และได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากสมเด็จพระสังฆราชทั้ง ๒ องค์ ในสมัยนั้นคือ สมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาณโทมมหาเถระ) วัดสระเกศ เป็นองค์ผู้กดวงประธานฤกษ์ และสมเด็จพระสังฆราช จวน อุฏฐายีมหาเถระ เมื่อครั้งดำรงยศเป็นสมเด็จพระมหาวิรวงศ์ วัดมกุฏกษัตริยาราม เป็นองค์วางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๐๘ และทรงเป็น ประธานสงฆ์ ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาผูกพัทธสีมาอุโบสถ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๑

สำหรับรูปทรงอุโบสถหลังนี้ ได้ถอดแบบจำลองมาจากพระอุโบสถวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม กรุงเทพมหานคร และในพิธีฉลองสมโภชฝังลูกนิมิตและยกช่อฟ้า ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีได้กราบบังคมทูลเชิญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จมาทรงประกอบพิธีดังกล่าวในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๑ กับทั้งทูลถวายอุโบสถหลังนี้ให้อยู่ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้า ลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี และขอพระราชทานพระบรมราชาอนุญาตเปลี่ยนชื่อวัดเป็น “วัดศรีอุบลรัตนาราม”

วัดศรีอุบลรัตนารามเป็นแหล่งการศึกษาจะเห็นได้จากการเปิดสอน ทั้งฝ่ายปริยัติธรรม และสามัญศึกษา (เฉพาะคฤหัสถ์) ได้แก่

๑. โรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนาราม (ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เสร็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดป้ายนามโรงเรียน เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๔)
๒. โรงเรียนพระปริยัติธรรมและบาลี เปิดสอนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕
๓. ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เปิดสอนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒

ด้านสาธารณูปการ/ก่อสร้าง/พัฒนา

วัดศรีอุบลวนาราม เป็นวัดที่มีสิ่งก่อสร้างที่เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย เช่น พระอุโบสถจตุรมุขทรงไทย ศาลาการเปรียญทรงไทย หอสงฆ์น้ำพระแก้วมหารัตนทรงไทย หอพระประธานพร ชุ่มประตูกุด้านเป็นทรงไทย โรงเรียนมูลนิธิวัดศรีอุบลรัตนารามทุกอาคารเป็นทรงไทย หมู่กุฏิทรงไทยจัดเป็นระเบียบ การจัดผังเป็นสัดส่วนเป็นเขตพุทธาวาส เขตสังฆาวาส

ทำเนียบเจ้าอาวาสวัด

๑. ท่านเจ้าคุณพระเทพธัมมมีเถระ (ม้าว) ปี พ.ศ. ๒๓๕๘ – ๒๔๓๓
๒. พระอาจารย์สีทา หยเสโน ปี พ.ศ. ๒๔๓๓ – ๒๔๓๔
๓. เจ้าคุณพระอริยกวี (ธมมรกจิต อ่อน) ปี พ.ศ. ๒๔๓๔ – ๒๔๔๖
๔. พระสังฆรักษ์จิตเถระ (พูน) ปี พ.ศ. ๒๔๔๖ – ๒๔๖๐
๕. พระปลัดสุข ญาณาสโย ปี พ.ศ. ๒๔๖๐ – ๒๔๗๑
๖. พระศาสนสิลก (ชิตเสโน เสน) ปี พ.ศ. ๒๔๗๑ – ๒๔๘๗
๗. พระครูวิจิตรธรรมภาณี (เขโม เล็ง) ปี พ.ศ. ๒๔๘๗ – ๒๕๑๔
๘. พระครูอุบลเดชคณาจารย์(นิเทศโก ต่วน) ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ – ๒๕๑๗

๕. พระธรรมจิติญาณ (สุทฺธจิตฺโต สิงห์) ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ – ๒๕๔๐
๑๐. พระครูสิริวิวัฒน์ โนนบล (สุขวาทฺตโน ทองคู่) ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ – ปัจจุบัน

● **พิธีสำคัญ/สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ประชาชนให้ความเคารพศรัทธา**

๑. **พระแก้วบุษราคัม** เป็นพระพุทธรูปบูชาปางมารวิชัย มีขนาดหน้าตักกว้าง ๓ นิ้ว สูงประมาณ ๕ นิ้ว แกะสลักด้วยแก้วบุษราคัม (แก้วมณีสีเหลืองน้ำผึ้ง) ทึบทั้งแท่ง พระเศียรหุ้มด้วยพระสกทาทิพย์เป็นเม็ดๆ มีพระสังวาลประดับที่องค์พระ มีฐานหุ้มด้วยทองคำเป็นพระพุทธรูปโบราณนานนับพันปีได้อัญเชิญมาจากกรุงศรีสัตนาคณหุต เวียงจันทน์ ประเทศลาว เดิมเป็นสมบัติของเจ้าปางคำ ซึ่งเป็นผู้มาสร้างเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน (หนองบัวลำภูในปัจจุบัน) เมื่อเจ้าปางคำถึงแก่อนิจกรรมเจ้าพระตาผู้เป็นบุตรก็ครองเมืองแทนพระบิดา ต่อมาในปี ๒๓๑๔ เจ้าพระตาเสียดเมืองนครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน ได้เชิญพระแก้วองค์นี้มาและมาสร้างบ้านสิงห์โคก, บ้านสิงห์ท่า (จังหวัดยโสธร) บ้านคอนมดแดง (จังหวัดอุบลราชธานี) บ้านคู, บ้านแก (แขวงเมืองเก่าปากเซ ประเทศลาว) ต่อมาพระเจ้าสิริบุญสารสั่งให้พระยาสุโพนาทัพมาตี เจ้าพระวอออกรบ และเสียดให้แก่ข้าศึกถึงแก่อนิจกรรมในสนามรบเจ้าคำผงผู้เป็นบุตรได้ดำรงตัวแทนหัวหน้าสืบต่อมา ภายหลังได้มาสร้างเมืองอุบลราชธานี และได้รับโปรดเกล้าฯ จากรัชกาลที่ ๑ ให้เป็นพระปฐมราชสุริยวงศ์เจ้าเมืองอุบลราชธานี และได้สร้างวัดหลวงเป็นวัดที่ประดิษฐานพระแก้วบุษราคัม

พระแก้วบุษราคัมประดิษฐานอยู่ในวัดหลวงจนสิ้นอายุขัยพระปฐมราชสุริยวงศ์ (เจ้าคำผง) ต่อมาท้าวเพี้ยกรมการเมืองอุบลฯ เกรงว่าข้าหลวงจากกรุงเทพฯ ที่จะมาตรวจราชการที่เมืองอุบลฯ จะขอเอาพระแก้วบุษราคัมไปทูลเกล้าฯ พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ จึงพยายามปกปิด และนำไปซุกซ่อนไว้ ไม่ให้ผู้ใดทราบที่อยู่ ต่อมาผู้มีหวังดีชาวเมืองอุบลราชธานี คิดได้ว่าพระเทวธมฺมี (ม้าว) เจ้าอาวาสวัดศรีทอง (วัดศรีอุบลรัตนาราม) ซึ่งเป็นสัทธาภิหาริกของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ตอนเสด็จออกผนวช ท่านอาจจะเป็นที่เกรงขามของข้าหลวงจากกรุงเทพฯ ได้ ถ้าหากพวกเขาเหล่านั้นจะออกปากขอพระแก้วบุษราคัมไป ดังนั้นจึงได้อัญเชิญพระแก้วบุษราคัมจากที่ซุกซ่อนมาถวายให้อยู่ในความคุ้มครองของพระเทวธมฺมี ที่วัดศรีทองเพราะมั่นใจว่ามีท่านผู้เดียวเท่านั้นที่จะรักษาพระแก้วบุษราคัมได้อย่างปลอดภัยที่สุด ซึ่งเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคูเมืองไว้เป็นสมบัติของชาวเมืองจังหวัดอุบลราชธานีต่อไป ซึ่งปัจจุบันพระแก้วบุษราคัมประดิษฐานอยู่ในหอคำ (นุชบก) ภายในซุ้มคูหาที่ผนังพระอุโบสถด้านบนหลังพระประธาน ในพระอุโบสถวัดศรีอุบลรัตนาราม

๒. เป็นสถานที่ประกอบพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา (พิธีดื่มน้ำสาบาน) ของบรรดาเหล่าข้าราชการในสมัยการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

๓. เป็นวัดที่ประกอบพิธีทำน้ำมนต์ราชาภิเษก (พิธีปลุกเสกน้ำสรงสนานในงานบรมราชาภิเษกพระเจ้าแผ่นดิน) ในสมัยรัชกาลที่ ๖ รัชกาลที่ ๗ และรัชกาลที่ ๘

